

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Agrár-programm vörös lobogó alatt.

A nemzetközi szociáldemokraták nem is olyan nagyon régen megpróbálkoztak, hogy táborukba sorakoztassák a földmivelő munkás népet és a kiszáradtakat is. A kísérlet balul ütött ki. Volt ugyan idő, amikor a földmivelő munkásság köréből 30—40 ezer adófizetője is kikerült a szocialista pártkasszához, de ez az állapot csak ideig-óráig tartott, ma legfeljebb egy pár száz olyan földmivelő munkás akad, aki érdemesnek tartja vezéreül vallani Bokányit és társait. Pedig micsoda szédítő ábrándkép kínálkozik a szociáldemokrata vezetők előtt, ha sikerülne azt a milliárdnyi emberömeget a vörös lobogó alá terelni. A fölforgató tanoknak, a rombolásnak akkor következnie el csak igazán a korzaka, amelyre olyan régóta vár az az érdekcsoport, amely alkotni egy garas ára értékűt sem tudott, de rombolni annál többet.

A felgyújtott kazlak világánál háttérben a le nem aratott sok ezer holdnyi terméssel milyen impozánsná lenne a magyar szociáldemokrácia. Milyen félelmetes nagyságúvá fejlődne ki, amit még Uram bocáss, előbb-utóbb talán komolyan is kell venni.

A szociáldemokraták azonban egy dolgot kifelejtettek a számításból: a magyar földmivelő munkás, a magyar kiszáradt józanságát és ragaszkodását a földhöz. Ezen az apró-cseprő akadályon vallott kudarcot az egész magyar földmivelő munkásmozgalom. No és még valamin, azon tudniillik, hogy amikor a budapesti aszfalt-szociáldemokraták kezdtek nagyon dédelgetni a szántóföldek és a mezők istenadta népét, voltaképpen nem is igen tudták, hogy mit akarnak. Sem célja, sem programja nem volt a mozgalomnak. Nincs máig sem. Aratósztrájkokat évente csak egyszer lehet csinálni. A sztrájkcsinálás ideje sem tart tovább 4—5 hétnél, azontul vajjon mit csináljon a földmivelő munkás, milyen ábrándképek érdekében szivja elkeseredéssel a maga »egyletében« a pipáját?

Ugy látszik azonban, hogy maga a vidék sokalta meg ezt az állapotot. A napokban ugyanis arról adtak hírt az újságok, hogy a szociáldemokrata párt értekezletet tartott a saját agrár-programmjának kidolgozása végett. A szociáldemokraták hivatalos lapjában ez értekezletről leadott tudósítás szintén azt bizonyítja, hogy csakugyan a vidék követeli a pártvezetőségtől, hogy a mezőgazdasági munkásmozgalmak részére mielőbb

alkosson programot. Megszületőben van tehát a vörös lobogó alatt harcolók agrár-programmja.

Addig azonban, amíg ez megszületik, nagyon sok víz fog lefolyni a Dunán. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a párt vezetőségének nem igen kell program, a vidék ellenben sürgeti a programot.

Legyünk először ugyanis tisztábanazzal, hogy mi az az agrárprogram? Az összesége azoknak a követeléseknek és terveknek, amelyek megvalósulása megteremtene a mezőgazdasággal foglalkozók jólétét. Az agrárprogram, tehát, csinálják azt a szociáldemokraták, vagy ezerszázadosok az mindig egy tervszerű munkának a kereteit jelenti, amely munka bevégezése, vagy legalább is állandó kultiválása mindig anyagi és erkölcsi hasznot hoz azok részére, akiknek érdekében ezt a programot megalkották.

Nos úgy látszik, itt van a bökkenő. Ha a szociáldemokraták elfogadható agrárprogramot tudnak kidolgozni, akkor befog következni az az eset, amitől a budapesti pártvezetők legjobban félnek, hogy t. i. a vörös és a zöld lobogó testvériesen ölelkezik majd egymással, sőt nincs kizárva az sem, hogy a vörös és zöld szín közé majd a békének a színe, a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Házmotozás.

— Oroszból. —

Skrípajcev Ivanovics Vaszil igen körültekintő ur volt, s vigyázott, hogy semmiféle politikai mozgalomba bele ne keverjék. A nyugdíjából élt s mindenki előtt fenszóval hirdette, hogy egyik politikai pártárhoz sem tartozik. Ha barátjai egy-egy mérsékeltbb párt számára akarták megnyerni, egyszerűen így válaszolt:

— Nem.

Felcsé, Kapitolina Nikolajevna is a férje nézetén volt, s ő is erősen hangsúlyozta, hogy férje helyesen cselekszik, mikor így jár el.

— Kapitolina Nikolajevna, — bizzál okosságomban. En átlátok az emberi intrikákban, s soha senki előtt nem nyilvánítok véleményt.

— Nem is vagy arra teremtve, szívem, hogy a politikával járó izgalmak felémésszenek.

— Nincs is rá semmi kedvem. Meg vagyok elégedve a helyzetemmel, s nem kívánok rajta változtatni.

— Igaz, Vaszilom. De azért az ember sohase lehet eléggé körültekintő. Az ember nem lát a mások vődjébe, s esetleg szóváltásba kerül valakivel, aki bensőjében torradalmár. Például a szomszéd asszony is gyanus előttem. Egyszer drága ruhában jár, máskor meg oly kopott az utcán, mint egy szobalány.

— Hát a szemézőti házban lakó ur? Menyi könyve van...

— Igen, pedig ezek az átkozott könyvek...

A házaspár napról-napra vigyázatosabb, aggodtósabb lett, s már nem bizott legközelebbi rokonaiban sem.

Egyszer például, mikor a Kapitolina unokacse jött hozzájuk látogatóba, az asszony kiszökött az előszobába és megmozgatta a fiatal ember kabátját. Máskor pedig, mikor Kapitolina nyugodtan kitornáztatta ujjait a c-dur skála változatos és lélekemelő hangjegyein, férje pedig az ártatlanok álmát aludta egy közeli kározzékban, menyőcsapásként érte őket egy irás. A nyugtás tisztviselő ijedten bontotta fel a borítékot, úgy érezte, hogy menten megüti a gya.

Az asszony rémülten kiáltott fel.

— Mi az Vaszil? Baj van?

— Csitt, csend, Kapitolina! A cseléd meghalhatna...

— De hát mi az? Proklamáció? Add ide, gyorsan, a tűzre vele!

— Nem az. Sokkal gonoszabb dolog. Egy jóakaró ismerős arról értesít, hogy házkutatást fognak tartani nálunk.

— Add ide, dobjuk a tűzbe azt a levelet, nehogy megtalálják, ha jönnek!

M-görönt; s egy percig némán bámultak egymásra.

— Hát most mit csináljunk? — kérdezte végre a nő. — Az első dolgunk, hogy minden olyat eltüntessünk, ami esetleg gyanussá tehetne a rendőrség szemében.

— De hiszen semmi kompromittáló irás vagy kép, vagy könyv nincs a birtokunkban — siránkozott Ivanovics Skripajcev Vaszil.

— Mindegy. Óvatosság a bölcsesség szülője. — Nem bányodik valahol valami régi levél?

— Ha csak azok nem, amelyeket az unokánévem meg a vőlegénye irtak...

— Látod? De hát ismered te alaposan azt a vőlegényt? Tudod, hogy mivel foglalkozik? Biztos vagy-e benne, hogy a rendőrségen nem néznek rá gyanus szemmel? Menj s azonnal lökd a tűzbe az egész levelezést s én is minden megörzött levelemmel ugyanígy fogok cselekedni.

— Kinek arcképe ez az albumban? Azt se tudom, hogyan került oda!

— Azt hiszem a Byroné. De ördög vigye: biztos, ami biztos, hajtsuk a tűzbe! Igaz: most jut eszembe, tegnap vértzt az orrom, egy zsebkezdőmet bevéztem, azt is jó lesz elégetni. Istenem, ha meglelték volna!

— Szekrényem mélyén őrizek néhány vörös selymet. Gondoltam plümnok felhasználok egyszer. Ne égessük ezt is el?

— Boldogtalan nőszemély! — kiáltott fel Vaszil. — Hát Szibériába akarsz juttatni? Piros selyem? Miért nem mindjárt nihilista lobogókat? Vagy bombát! Tűzbe vele, egyszerűen! Senki se hiszi el neked, hogy párnavégnek, miegymásnak szántad!

— De oly drága selymet...

— Az élet még sokkal drágább...

— Hát jó, égessük el. Egyéb vörös nincs a szobában?

— Azt gondolom, nincsen.

— De. Mégis. Az ebédasztal posztója.

Az igaz, hogy ez inkább meggyiszin...

— Akkor ne bántuk. De hát a cseléd? Annak nincs-e valami gyanus holmija?

— El kell őt távolítani hazulról valami ürügy alatt, akkor átkutathatjuk a ládáját.

— A bátyámhoz küldöm. Az a város tulsó végén lakik.

fehér is oda vegyül és akkor fucsos a nemzetköziségnek. Mind azok, akik az agrárprogramot magukénak vallják s annak érdekében munkálkodni kívánnak, karöltve fognak járni a hazafias, nemzetetősítő munka terén.

Az agrár-programról való tanácskozások alkalmával többek között fölvetették azt az eszmét is, hogy a szociáldemokrata párt alakítson földbérleti szövetkezeteket, amelyeket a váradi püspökség kezdeményezett s hármat létesített is. Ezt az egészséges ideát természetesen egyszerűen lecsepülték, azzal a fölényes kijelentéssel, hogy a mezőgazdasági munkásnép ilyesmire nem elég érett, nem elég felvilágosodott (!) Nem agrár-program kell nekünk, mondják a budapesti vezérek, hanem akció-program. Ezt értsd meg jól magyarom, mi akar lenni. Ha nem érted, majd megmagyarázom. A budapesti vezér urak azt kívánják, hogy Te soha se tudd azt, milyen célért mozgolódasz, hanem csak azt tudd, hogyan kell mozgolódnod, hogyan kell sztrájkot csinálnod, stb.

Kiváncsian várják most már a szociáldemokraták kongresszusát, mert a vidékiek sürgetésére az értekezlet végül mégis elhatározta, hogy a kongresszusig megcsinálják a programot. A program készítő mesterek lesznek: egy költő (Csizmadia) egy jogtanár (Agoston Péter), egy vasuti napszámos és egy szobafestő-ségéd. Éppen erre hivatott társaság.

A miniszterelnök Bécsben. *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök ma Bécsbe utazott. A miniszterelnök bécsi útjának célja az ujévi tisztelgés és az új Bienerth-kormány tagjaival való megismerkedés.

Az ujévi üdvözlést ő Felségéül rendszere-

Mialatt a cseléd oda járt, ők át-meg-átvizsgálták a szekrenyét, ládjáját, de nem akadtak semmi gyanúsra. Visszamentek a szobájukba tehát, s itt a Kapitolina tekintete megint csak a fénykép-albumra esett.

— Nézzük át a fényképeket még egyszer, Vaszil, — szolt — tudod, hogy a rendőrség nem tréfál. Ki ez a hosszuhaju ur?

— Az az ember, a ki a fürdőn nap-nap mellett a szomszéd asztalnál étkezett tavaly ilyenkor . . . Nem emlékszel? Hiszen a névnapodon virágot küldött neked . . .

— Igaz, igaz. De hát ki ő tulajdonképpen? Meg lehet bizni benne? Azt hiszem ügyvéd.

— Akkor biztosan forradalmár. Rettentetes! Gyorsan a tűzbe vele!

— Es ez itt, kicsoda?

— A néném.

— Akkor jó. Es ez?

— A legöregebb nővérem férje. Mérnök.

— Oh, akkor okvetlenül tagja a forradalmár orosz mérnökök társaságának . . .

— Edesem, a szegény már három év előtt meghalt . . .

— Mindegy: a körültekintés mindig hasznos. Lehet, hogy hagyatékában gyanús iratokat találtak.

Néhány perc mulva alig maradt egy-két kép az albumban.

A házkutatók azonban mégsem jelentkeztek. A levél rosszindulatú tréfa volt csak s az asszony unokaöccse írta, a ki észrevette, hogy nénije átküldte a zsebeit.

rint az általános audienciák alkalmával végezték a miniszterelnökök. Most, hogy ez évben ilyen általános kihallgatás nem volt, eddig, *Khuen-Héderváry* miniszterelnök nem akarta ezt a tisztelgést tovább halasztani s külön audienciára jelentkezett ő Felségénél.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma este 5 órakor utazott Bécsbe és a király holnap fogadja.

A miniszterelnök ezenkívül a főhercegek-nél is tesz látogatást és két napig marad Bécsben.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 20.

Berzeviczy Albert elnök negyed 11 óra után megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után,

Elnök: Horváth Dezsőt végleg igazolt képviselőnek jelenti ki.

Hieronymy Károly kereskedelmi miniszter: *A Debrecen—Nagyvárad és Eszék—Vinkorce* vasutáról szóló törvényjavaslatokat nyújtja be.

Elnök jelenti, hogy a Ház kinyomatja, szétosztatja és a közlekedési és pénzügyi bizottsághoz teszik át.

Rátértek a

bankjavaslat

általános tárgyalására.

Polónyi Dezső: Kik az önálló bank jogosultságát hirdetik és a jegybankot politikai kérdésnek tekintik, semminemű megrovásban nem részesíthetők, mert Magyarországnak nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag is függetleníteni kell magát. Mi politikailag akarjuk kivívni gazdasági függetlenségünket, vagy megfordítva gazdaságilag akarunk megerősödni, hogy politikai önállóságunkat megteremthessük. Szól a jegybankról általában és kiemeli, hogy az önálló bank óriási haladást jelentene Magyarország gazdasági életében.

Törvénytechnikai szempontokból foglalkozik az egész szakaszokkal és kimutatja, hogy az 5-dik szakasz alkotmányunkat és nemzeti szuverenitásunkat mélyen sérti és szerinte még kényszerűségből sem volna szabad elfogadni. Ez a szakasz megakadályozza a magyar törvényhozó hatalmának akaratát. Nem ismer a történelemben még egy ilyen kísérletet, egy ilyen fegyvert, amelylyel a magyar állam önállóságát a világ előtt megőlni akarják és csak azon csodálkozik, hogy van magyar ember, aki ezt megszavazza és nem tiltakozik ama merénylet ellen. Hosszasan foglalkozik a készítés felvételével, melyet gazdasági életünknek igen jelentékeny problémájának tekint. Ha a készíttést felvisszük benne vagyunk a világpiacában s ezért tiltakoznak az osztrákok ennek megvalósítása ellen. Az osztrák tőzsde elvesztene óriási hatalmát és befolyását, de vesztené a magyar kormány is, amely osztrák segítséggel szerzi be a választásokra szükséges összegeket. Beszéde végén határozati javaslatot nyújt be az önállóbank felállítására ügyben. Felolvassa még azokat a nagy pénzintézeteket, vállalatokat és gyárakat, melyek mind Bécsből lesznek kormányozva és amelyek egy óriási karteilt képeznek. Ezeknek elhalmozásával és azzal a pár millióval csinálták a választásokat a nemzeti érzés ellen. A javaslatot nem fogadja el. (Taps és éljenzés.)

Elnök: Az ülést 10 percre felfüggeszti. Szünet után

A közös bank védelme.

Hantos Elemér (munkapárti) a javaslat mellett szólalt fel. Ez a kormány és ez a párt szintén az önálló gazdasági berendezkedés alapján áll, csupán az eszközökben és a kivitel módjában különbözik a függetlenségi párttól. Az Osztrák-Magyar Bank tökéletesen elégíti ki a magyar közönség érdekeit. 1848 óta sohasem volt olyan időszak az önálló bank felállítására, mint éppen az utóbbi három esz-

tendőben. 1907-ben óriási hitelválság pusztított, amelylyel szemben csak a közös bank védte meg Magyarországot, 1908-ban pedig a nemzetközi politika fenyegetett hasonló veszedelemmel.

A jegybank a legmegfelelőbb dualisztikus intézmény. Ősszel a mezőgazdasági igényeket elégíti ki a monarchia egyik felével, tavasszal pedig az ipari igényeket a másik országban.

Részletesen bizonyítja, hogy ez a formula, melyet Lukács László pénzügyminiszter javaslata foglalt, a készfizetések minden hasznát és előnyét hozza magával. Hangsúlyozza, hogy Magyarország közgazdasági életének sok millióra menő vesztesége van abból, hogy e javaslat 1911. jan. 1-re törvényerőre nem emelkedett. Már ezen szempontból is nagyon szükségesnek tartja, hogy a Ház e javaslatot mielőbb elfogadja.

Mezőssy Béla szólal fel ezután, aki polemizál Hegedüs Loránttal. A kiegyezés történetét is belevonta a vita keretébe. Ha a koalíciós kormány kiegyezése — ugymond — csakugyan olyan káros lett volna, mint amilyenek Hegedüs Loránt állítja, akkor hova számítja ő azokat az értékes eredményeket, melyeket a kiegyezésben a magyar mezőgazdaság javára sikerült elérni. Hogy milyen eredmények voltak ezek, bizonyítja azon körülmény, hogy azokért a titkos megállapodásokért, amelyek erről szólnak, egyik osztrák államférfi sem akarja vállalni a felelősséget odahaza. Kritizálja ezután a munkapártot. Azt mondja, hogy e párt egyenes leszármazottja, szülőttje a régi szabadelvű pártoknak.

Hoványi Géza (közbeszól): Ez nem szegény!

Mezőssy Béla (folytatja) Nem is valami nagy dicsőség! (Zajos derűtség a baloldalon) De ha ez úgy van s a leszármazás igaz, akkor a többségnek van a legkevesebb joga hozzá, hogy a függetlenségi pártot a kvóta felemelésért szemrehányással illesse, amely párt annak idején népszerűsége rovására hozta meg azt az áldozatot az országnak. Polemizál ezután Madarassy-Beck Gyula báró beszédével. Majd azt mondja, hogy Láng Lajos könyve a kvóta emelésről igen erős fegyver volt az osztrákok kezében a kvóta tárgyalások alkalmával. Szól ezután a Benedikt-féle formuláról, a mely szerint nem állja útját az önálló banknak. A Sieghardt-féle nyilatkozatról tesz ezután említést, melynek kapcsán Kossuthot is támadták a tulsó oldalon. Védelmébe veszi Kossuthot. Majd a mezőgazdasági hitel kérdésével foglalkozik és kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Gr. Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök foglalkozik Mezőssy Béla beszédével és azt mondja, hogy a 67-es sajtó bír támadta a koalíciós kormányt azért, mert a katonai kérdésekben tárgyalt, ő azonban ezt a koalíciótól rossz néven sohasem vette s hogy ilyen irányú cikkek sugalmaztától távol állott. Ami a Mezőssy által ajánlott terveket illeti, erre vonatkozólag kijelenti, hogy a kormány foglalkozik a kisebb igényű hivataloknak nemcsak adminisztratív, hanem törvényhozási uton való elintézésével is. Kéri Mezőssy, hasson közre, hogy a szükséges rendezett állapotok mielőbb beálljanak.

Láng Lajos személyes kérdésben szólal fel. Mezőssy vádjára azt feleli, hogy amennyiben nem olvasta könyvét, olvassa el és nyújtson módot és alkalmat a vitatkozásra.

Az ülés délután három órakor ért véget.

Minisztertanács. Gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök elnökletével ma délelőtti minisztertanács volt a képviselőházban. A minisztertanács 11 órakor ült össze és azon Hazai és Székely miniszterek kivételével, a kabinet összes tagjai jelen voltak. Hazai azért volt távol, mert már Bécsbe utazott, a katonai perrendtartás tárgyalásának előkészítésére, Székely pedig az egész idő alatt az üléssteremben hallgatta a bankvitát.

17.000.000 korona tulkiadás. Az állami számvevőszék ma tett jelentést a képviselőháznak a múlt év második negyedének végéig előfordult tulkiadásokról, előirányzat nélküli kiadásokról és hitelátváltásokról. A jelentés szerint az 1910. év második negyede végéig az előirányzat nélküli kiadások és a tulkiadások összesen 16.856.234 korona 17 fillért tettek ki. Ebből 6.7 millió tulkiadás és 10.2 millió előirányzat nélküli kiadás. Az előirányzat nélküli kiadások terén a pénzügyminisztérium vezet, mely 838 millióval szerepel a kimutatásban, a váltás- és közoktatásügyi minisztérium 313 millióval és a kereskedelmi minisztérium 1.7 millióval.

Egy új Cunard-szerződés. Mint egy kivándorlási könyv írója a magyar kormány nemcsak az északi hajózással, Poolékkal, hanem a Cunard-társasággal is új szerződést kötött. Tudvalevőleg az angol Cunard-társaság szállítja a magyar kivándorlókat Fiumén át Amerikába. Az új szerződés a réginél még »alkalmasabb« (így írja a könyv írója) a Magyarországból való kivándorlás emelésére.

Az angol vonal igazgatói: mr. Booth, mr. Mearns, mr. Lister és mr. Barr öt napig tárgyaltak Budapesten a belügyminisztériummal és három nap előtt — nagyon megelégedetten a Cunardre nézve előnyös szerződéskötéssel — utaztak haza.

Ugyanezen könyv írója értesülése szerint az 1914. évben lejárt Cunard-szerződést már most 1924-ig meghosszabbították. Hogy miért volt ez a kormánynak annyira sürgős, azt senki sem tudja.

Az új szerződést, mint a kivándorlási törvény előírja, az országgyűlés elé kell terjeszteni, ami nemsokára meg is fog történni.

Valódi amerikai

C i p ő k

és orosz kalucsnik leg-
o jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni. Nagyvárad, Szt. János utca.

UJDONSÁGOK.

* **Farsangi ebéd.** Dr. Radu Demeter nagyváradai gör. katolikus püspök a farsang alkalmából holnap, vasárnap, január hó 22-én déli 1 órakor a püspöki székházban diszebédet ad, amelyre városunk egyházi, katonai és polgári előkelőségei hivatalosak.

* **Két törvényhatósági pótválasztás.** Tegnap két törvényhatósági pótválasztás zajlott le Bihar megyében. Az egyik Csokajon folyt le, ifj. *Miskolczy* Jerő elnöke alatt. Meg lett választva *Molnár* Béla, 42 szavazattal. Ellenfele, ifj. *Vigh* Mihály 41 szavazatot kapott. A másik Sarkad-Keresztúron folyt le, *Fuhász* Károly elnöke alatt. Meg lett választva *Vasady* Lajos tanfelügyelő 54 szavazattal, míg *M. Egri* Ferenc 14 szavazatot kapott.

* **Értekezlet az iparpalota építésében.** Nagyváradon az iparoktatás a korának megfelelő színvonalon áll; évenként a városnak megfelelő áldozat érte a célra. Aliandó otthona azonban nincs nálunk az iparoktatásnak, hanem csak egyes községi iskolákban van elhelyezve, külön-külön csoportokban. Már régi óhaj, hogy ezen a helytelen állapoton segítsenek. Tervebe vették, hogy egy nagyobb szabású iparpalotát emeljenek, amelyben elhelyezést nyernének az összes iparos tanonciskolák, a továbbképző tantolyamok, sőt a kiállításra helyezett nagyvárad felsőbb ipariskola számára is és gondoskodva volna olyan helyiségről, amelyben iparos tanoncunka kiállítások rendezhetők. Az iparpalota építése tárgyában hétfőn, január 23-án délután 4 órakor a városházán értekezlet lesz.

* **A tűzoltó egyesület reorganizációja.** A nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület életében ugylátszik, új aera köszöntött be s kilátás van arra, hogy az egykori magas színvonalra emelkedik ismét ez a humanus intézményünk. Az egyesületnek jelenleg már mintegy 100 tagja van s városunk előkelő férfiai közül többen léptek be az egyesület kötelékébe. *Lukács* Ödön, az egyesület főparancsnoka nagy buzgalommal, ügyessérettel látott az egyesület reorganizálásához. Vasárnaponként szakelőadásokat tartanak az önkéntes tűzoltók részére. Holnap, vasárnap délután 3 órakor lesz a legközelebbi oktató előadás. Az előadáson az egyesület valamennyi tagja pontos időben megjelenni tartozik.

* **Sétahangverseny a Patronage-javára.** A nagyváradai Patronage-egyesület előkészítő bizottsága tegnap délután 4 órakor *Des Echerolles Kruspér* Sándorné elnöke alatt ülést tartott, mely alkalommal az elnökön kívül jelen voltak: *Molnár* Gézáné, *Bócz* Gézáné, dr. *Pajor* Kálmáné, özv. *Grünwald* Henrikné, özv. *Schwartz* Abrahámné, dr. *Thury* Eodréné, *Eleméry* Ferencné, dr. *Moskovits* Miksáné, *Füredy* Miklósné, *Nagy* Dezsőné, dr. *Gyémánt* Jánóné női bizottsági tagok. Az elnök úr indítványára határozattal kimondotta, hogy a Patronage-Egylet előleges költségeinek fedezésére, a Kereskedelmi Csarnokban, 1 korona belépési díj mellett folyó évi március hó 5-én sétahangversenyt fog rendezni és közreműködésére a nagyváradai 101. gyalogezred zenekarát a nagyváradai szintársulat kiválóbb művészeit és művésznőit fogja felkérni.

* **Aramszünet a villamosüzemben.** Nagyvárad város villamosüzemének igazgatója ezúton értesíti az áramfogyasztó közönséget, hogy holnap, vasárnap, január 22-én, a kapcsolótáblán végzendő munkálatok miatt, az áramszolgáltatás déli 12 órától 1 óráig szünetelni fog, mely áramszünet azonban a villamosvasut forgalmát nem érinti.

* **A postaigazgatóság kérelme.** A posta-távírdai igazgatóság átiratot intézett Nagyvárad városához Uri-utca rendezése tárgyában. Az új posta-távírdai távbeszélő palota építése befejezéséhez közeledik. Tavasszal ily körülmények között már nem lesz semmi akadály, hogy a város Uri- és Borz-utcák rendezését megkezdhesse. Az aszfaltozás a városnak elsőrendű posta-távírdai forgalmi érdeke s reméli az igazgatóság, hogy a városi tanács ezen utcák rendezését soronkívül elrendeli. Ettől eltekintve, egy komoly körülményre hívja fel a tanács figyelmét. Az építésnél Borz-utcát kiszélesítették, s így az izraelita hitközség szomszédos kertkerítésénél egy zug maradt, amelyet a közönség bepiszkít s így ott lehetetlen állapotok keletkeznek. Kéri az igazgatóság a városi tanácsot, hogy hasson oda, miszerint az izraelita hitközség már most építtesse át a külföldben is rozoga kőfalat a végleges utcavonalba.

* **A mezőtelegi talpfelütemlép kibővítése.** Pár évvel ezelőtt, mikor a nagyváradai vasuti állomást kibővítették a talpfelütemlépet Nagyenyedre helyezték. A nagyenyedi telep azonban csakhamar kicsinynek bizonyult s így az államvasutak igazgatósága *Mezőtelegden*, majd a múlt évben az arad megyei *Sofronya-pusztán* állított fel egy-egy talpfelütemlépet. A mezőtelegi telepen évenként 450.000—500.000 a sofronyain pedig 1.000.000 talpfát tudnak telíteni. Mivel azonban 1911-ben és a következő években előreláthatólag nagyobb vasuti építések lesznek, a magyar kir. államvasutak igazgatósága elhatározta, hogy a mezőtelegi talpfelütemlépet kibővíti. A telephez még husz hold területet sajátítanak ki s a mostani telítő-csarnok mellé egy négy kazános új telítő csarnokot építenek. Ha a kibővítés meg lesz, a mezőtelegi telepen évenként 2.000.000 talpfát fognak tudni telíteni. A kibővítési munkálatokat még a nyáron végrehajtják s így a telep már az ősszel 220—250 munkást fog alkalmazni. A gyár gépberendezését a budapesti *Nicholson* gépgyár szállítja.

* **A magánbortogyasztási adó megváltása.** Nagyvárad város tanácsa részéről a magánbortogyasztás megváltása végett az egyezségi ajánlatok megtételére határidőül 1911. évi január hó 23, 24 és 25. napjai tűzettek ki. Felhívtnak tehát mindazon szőlőbirtokosok, termelők, továbbá magán fogyasztók, kik a borítal adót az 1911. évre általánosszegben óhajják megváltani, hogy a fent kitett határidőben a városháza bizottsági termében mindenkor délelőtt 9 órától 12 óráig a kiküldött bizottságnál annyival is inkább jelentkezzenek s a megajánlott összeget készpénzben a kiküldött bizottságnál lefizessék, mivel ezen határidőn túl jelentkezések elfogadhatni nem fognak. Az általánosítás tárgyában felveendő jegyzőkönyvben foglalt feltételek a magánlevelet azonnal kötelezik, a városra nézve azonban csakis az esetben lesznek kötelezők, ha azok a nagyváradai m. kir. pénzügyigazgatóság részéről jóváhagyva lesznek. Nagyvárad város tanácsa, 1911. január 18. *Lukács* Ödön, adó- és pénzügyi tanácsos.

* **Felhívás Nagyvárad város közönségéhez.** Az 1910. évi VIII. t.-c. alapján elrendelt népszámlálás adatait a Nagyvárad város területére kinevezett számláló biztosok beszoigáltatván, felhívom a város mindazon polgárait akiktől számláló lap bármilyen okból felvéve nem lett, vagy akik oly körülményről bírnak tudomással, amely szerint valaki más a népszámlálási összeírásból bármilyen oknál fogva kimaradt, hogy ezen körülményt a népszámlálás által kitűzött cél elérése érdekében hivatalomnál dr. *Molnár* Imre tb. aljegyzőnek (1. emelet 2) haladéknélkül jelentsek be. Nagyvárad, 1911. január hó 17. *Rimler* Károly, polgármester.

* **Az ingatlanok terheinek bejelentése.** Az adótorvények szerint ha a ház- és ingatlan tulajdonosok a vagyonaikra telekkönyvi bekebelezett tartozásokat az év január hó 31-ig az adóhivatalnál bejelentik, a kamatterher 10 százaléknak megfelelő általános jövedelmi pótdókedvezményben részesülnek. A bejelentéshez szükséges lapokat a városi adóhivatal díjtalanul szolgáltatja ki az adózó feleknek. Erre vonatkozólag a városi adóhivatal a következő felhívást adta közre: A városi adóhivatal ezúton ismételtén felszólítja a ház és ingatlan tulajdonosokat, hogy az ingatlanukat terhelő bekebelezett tartozásokról a teherlapokat folyó hó 31-ig a városi adóhivatalnál annál is inkább nyújtsák be, mert ennek elmulasztása esetén esnek attól a kedvezménytől, hogy a tartozásaik után fizetett évi kamat 10 százaléka az ált. jöv. pótdóból levonassék.

* **A városi villamosüzemek és állami kedvezményeik.** A hazai iparfejlesztésről szóló törvény azoknak a villamosságot előállító ipar-telepeknek, amelyek ipari vagy mezőgazdasági célokra áramot szolgáltatnak, ugyanazt a kedvezményt biztosítja, mint egyéb ipar-telepeknek. A kedvezmények az iparfejlesztésről szóló korábbi, 1899. évi XLIX. t.-c. életbeléptéig visszamenőleg megadhatók. A kedvezményben részesíthető vállalatok közé tartoznak az egyes városok villamos telepei azon a címen, hogy mind a nagyiparnak, mind a kisiparnak oly kedvezményes áron szolgáltatják a villamos áramot, a mely sok esetben alig haladja meg az önköltséget. A villamos áramot előállító teleppel bíró városok legtöbbje kérte a kereskedelemügyi minisztériumtól a kedvezményeket. A törvény azonban a kedvezmény alól kivonja a világítás céljaira szolgáló áramot, a városi telepek pedig nemcsak ipari, de világítási célokra is adnak áramot. A két célra szolgáló áram mennyisége között a helyes arány, s így a kedvezmények mértékének igazságos megállapítása elvi kérdést idézett elő ebben az ügyben, amelynek tisztázása előtt a városok villamos üzelei a törvény biztosította kedvezményben nem részesülhetnek. Mint értesülünk, a felmerült elvi kérdések tisztázása a legközelebbi jövőben meg fog történni, a kereskedelemügyi minisztérium a városi villamosüzemek állami kedvezményeinek igazságos mértékét megállapító szabályzatot fog kiadni.

* **Arverés a tüzőtő-laktanyában.** A nagyváradai önkéntes tüzőtő egyelet a használaton kívül helyezett tüzőtő szerek és szerelvényeket folyó évi február hó 19-én délután 10 órakor a tüzőtő-laktanyában tartandó nyilvános árverésen eladja. Eladásra kerülnek fecskendők, toló-létrák, támasztó-létrák acéltlen reflektor-lámpa, füst-álarc, kis és nagy tartalék kerek. Árverelni lehet szóval a helyszínén vagy írásbeli ajánlat benyújtásával. Egyébb részletes feltételek megtudhatók *Lukács* Ödön városi tanácsos tüzőtő főparancsnoknál.

* **Gondoskodás az altisztekről.** A hadügyi kormány illetékes helyen latbavetette szavát, hogy az igazolványos altisztekről, ha kikerülnek a katonai szolgálatból, az eddiginél nagyobb mértékben gondoskodhassék. Így merült föl az a terv és valóra is vált, hogy az Osztrák-Magyar Bankkal megkötendő új szerződésben lesz egy kikötés, a mely utasítja a jegybankot, hogy ezentúl a főintézetnél és a fiókoknál a szolgáló állásokat kizárólag igazolványos altisztekkel tartozik betölteni.

* **Révai Nagy Lexikon** 18 kötet á 16 korona, Franklin Kezi Lexikon 3 kötet 54 korona havi részletfizetésre is. Megrendelhető Benkő Artur könyvkereskedésében. *Modern Antiquarium* Nagyvárad, Rákóczi ut 10. Telefon 870.

* **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nem a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat nyári éron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

* **Rendőri hírek.** *Erős* János kocsis feljelentést tett *Szelecsán* György csapos ellen, akivel két hónapon keresztül közös lakásban volt, hogy 20 drb 20 koronás bankjegyét ellopta. A rendőrség Szelecsán Györgyöt letartóztatta és most az eltűnt 400 korona kézrekerítése céljából a nyomozást folytatja. — *Andrási* Andru' Ferenc 13 éves és *Osváth* Gusztáv 16 éves fiuk csütörtök este a Szigligeti-színházban jegyváltás közben Balácsi Ferenc zsebéből 3 kor. 10 fillért kilopták. A jómadarak ellen hasonló cselekmények miatt már 4 rendbeli eljárás van folyamatban. — A múlt héten sokat emlegetett kabát-tolvaj, *Décsi* István büntetését, Hajdu István személyében, a rendőrség kézrekerítette. A jómádár beismerte, hogy *Décsi* István társaságában, a vasuti állomás harmad-osztályú várótermében egy aszszony zsebéből 130 koronát lopott ki. Beismer ezenkívül több apróbb lopást is. A nyomozás befejezte után a rendőrség át fogja kísértetni Hajdu Istvánt a kir. ügyészség fogházába.

SPITZER BÉLA
női és gyermek divat-háza
A legszebb
menyasszonyi kelengyék, farsangi toilettek készülnek
Spitzer
szalonjában
Rákóczi-ut 3. sz.

* **A váradai halgyközséget** közelebről érdekli érdekes üzletváltás hírért vesszük. *Flegman* Ármin régi, hírneves cég üzletét megnagyobbítani óhajtván, nagy áldozatok árán a több, mint 50 év óta fennálló ifj. *Koh* Sámuel-féle üzletet megvette s annak helyén egy világvárosi nagy áruházat kíván létesíteni. Hosszu, fáradságos munka eredménye lesz ezen áruház, mely méltán fog általános feltűnést kelteni. Az átalakítási munkálatokat nem sokára megkezdik.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel
HÄBER és TÄRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Stombat: Bizánc. (Bihari Akos vendégjátéka.)
Vasárnap délután: Balkáni hercegnő, este: Cigányszerelem.

A biboros. Bihari Akos második vendégfellépte alkalmából csaknem zsutolásig megtelt a színház. A biborosban kevésbé volt felülő Bihari szavalati modora; ez a szerep inkább eltűri — bár nem is kívánja — a kothurnust s a kottán szedett hanghordozást és a mozdulatokat. Azt azonban meg kell adni, hogy ebben a ma már szokatlan előadási modorban Bihari sok tehetséget és szorgalmat árul el és nem egy helyen hatást tud elérni. *Szentgyörgyi Márta*, *Angyal Ika*, *Sik Rezső*, *Gózon*, *Turányi* és *Leővey* játszották a több szerepet, szép sikerrel.

Bihari Akos bucsufelépése. *Herczegh* Ferenc nagy drámai erővel felépített »Bizánc« című történelmi színművének pompás főszerepében vesz bucsut ma este a nagyváradai közönségtől Bihari Akos, a Vigszínház hírneves művésze. Két ragyogó, meleg színházi est még a várakozást is jóval felülmúló nagy sikere biztosítja, hogy Nagyvárad közönsége, amely mindig szeretettel kísérte figyelemmel a Bihari Akos nagy művészkariertjét, ma este éppen olyan meleg őszinteséggel fogja ünnepeini a bucsuzó művészt, mint az elmúlt két estén keresztül. Az előadás kivételesen 7 órakor kezdődik.

A jövőheti műsor szenzációi. Három eredeti bemutató és egy szenzációs érdekes-gű opera repriz: ebből áll a Szigligeti színház jövőheti műsora. A próbatérmekben lázas készülődés folyik már napok óta. Dráma, operettre és operára készülődik az egész művész-személyzet. *Kataliczky Antal*, a Vigszínház jeles művésze »A kard becsülete« című társadalmi színműve kerül először bemutatásra. Utána *Riskay Ferenc*ek, a kitűnő írónak a »Templom tövében« című bájos egyfelvonásos dramolottját adják elő *Verdi* örökszépségű »Bajazzók« című operájával. Vasárnap, e hó 19-én pedig *Eysler* egyik legnagyobb sikerű operettjének a »Halhatatlan lump« nak lesz a bemutatója.

A vasárnapi előadások. Az idei szezon egyik nagysikerű operettje, a Balkáni hercegnő vasárnap délután kerül színre. Este a csodás szépségű »Cigányszerelem« című operettet adják elő.

Felhívás a bérlőkhöz. Az igazgatóság ismételtén felkéri a színházi bérlőközönség tagjait, hogy a második bérlési részletösszeget befizetni sziveskedjenek.

EGYESÜLETEK.

A biharpüspöki ifjúsági egyesület kére-me. Biharpüspökiben a református ifjúsági egyesület 1902-ben a megalakulás alkalmával közös helységet kapott a szociádemokratákkal. Idők folyamán az ifjúsági egyesület vezetői belátták, hogy a két homlok-egyeset ellentétes egyesület egymásnak ártalmára van s az ifjúsági egyesület elhatározta, hogy külön válik a szociálistáktól. A múlt évben az egyesület házat építette: magának. Az építési költségeket azonban nem tudták kifizetni. Most, hogy már nagyon sürgős a ház kifizetése és az egyesület pénz nélkül áll, tegnap a megye utjáu kérelemmel járultak a vállalás és közoktatásügyi miniszterhez hogy a ház költségeinek fedezéséhez 1500 koronával járuljon hozzá.

IRODALOM.

Népnevelési Közöny XXVII. évfolyam
10. sz. 1911. január 15. Szerkeszti Bodnár János. Vezércikk: »A művészeti oktatás problémája az iskolában. Cikkiró a műipari virágzás és a nemzeti vagyonszerzés kiapadhatatlan forrásának tartja a művészeti oktatást az iskolában, amint ez Franciaországban már otthonos. A mi iskoláinkban a művészeti képzés, az esztétikai érzés kellő ápolása hiányzik. Szükséges pedig ez az ember művészi ösztönének és öntudatra ébredésének szempontjából is. W. E. »Bárczy István és az államosítás« című cikkében rámutat arra, hogy — mint Bárczy írja — nem az iskolák államosítása szükséges, hanem iskolák létesítése, hiszen 400 ezer iskolaköteles iskola híján nem járhat iskolába; 16,496 népiskola közül 10,740 osztatlan és 5223 részben osztott; 3246 iskola nyolc hónapnál kevesebb ideig dolgozik. Bizony, ezeken a dolgokon kell segíteni, nem pedig páholy loigikával államosítást hirdetni! Krónikában aktuális pedagógiai témák foglalnak helyet B. J. »Házi feladványokról« elmélkedik igen elmésen. Beszámol e lap a népnevelési egyesület választmányi gyűléséről és a január 18-án tartott művészi estélyéről, amelyen Lázár Ölon kolozsvári egyetemi tanár tartott igen értékes előadást a szépirás tanításáról. Irodalom, lap-szemle és szerkesztői zenetek zárják be a Népnevelési Közöny ezen tartalmas számát. Különösen értékesé teszi a lapot egy melléklet, melynek címe »Biharmegyei helynevek« s melyet igen nagy körültekintéssel, gazdag tapasztalataira támaszkodva állított össze Sipos Orbán, min. tanácsos, Biharmegye volt tanfelügyelője, a biharmegyei népnevelési egyesület alelnöke. A 29 oldalra terjedő névtár oly körültekintő precizitással, szakavatottan, világosan, könnyen áttekinthetőleg van összeállítva, hogy messze fölülte áll minden eddig megjelent ilyen mű névtárnak. Nagy hála kötelezte ezzel a művel a jeles tanügyi férfit mindazokat, akiknek ilyenre szükségük van. Sipos Orbán volt a megindítója a biharmegyei helynevek magyarosításának, megérte annak törvénybeiktatását, most ő adja ahhoz a legjobb tájékoztatót. Így könnyen fog az átmenni az életbe.

A könyvtárak, mint a nemzeti művelődés eszközei. E címen Ferenczi Zoltán, a budapesti egyetemi könyvtár igazgatójának a Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége közgyűlésén tartott előadását a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa külön füzet alakjában kinyomatta, hogy a városi és vármegyei közélet vezető emberei s egyáltalán minden érdeklődő között kioszthassa, a benne foglalt eszmék terjesztése érdekében. Szerző az amerikai, angol s németországi példák nyomán azt a gondolatot fejti ki e dolgozatában, hogy a felnőttek oktatásának, az u. n. szabad tanításnak, legolcsóbb s leginkább célravezető módja ingyenes közkönyvtárak, u. n. közművelődési könyvtárak létesítéséből áll, melyek nem könyvmúzeumok, nem is tudományos laboratóriumok, hanem a használók műveltségi fokához alkalmazkodnak s a szabad oktatás minden egyéb formájának természetes kiegészítői. Ily intézmények létesítése elsősorban municipális feladat, létesítéséhez tehát a vármegye, város, község saját áldozatkészsége csakugy megkívánatik, mint bármely más közintézmény, pl. a népoktatás, közfürdő, közvilágítás, közutak stb. létesítéséhez. Ohajtandó, hogy a lelkes hangú, meggyőző érvelésű felhívás vidéki városaink intézői részéről meghallgatásra találjon s a község áldozatkészsége lehetővé tegye, hogy a nép légszélésebb rétegei számára szolgáló könyvtárak hazánk minden, legalább 5000 lakossal bíró községében a közel jövőben felállíttassék.

ZENE.

Hubermann Bronislaw hangversenye Mint lapunk mai számában jeleztük, városunk agilis hangverseny-rendezőjének sikerült egy estén való vendégszerelésre megnyerni Hubermann Bronislaw kamara-művészt, aki rövid magyarországi koncert-körútján így utba ejti Nagyváradot is. Széles körben igen kellemes meglepetést keltett ez a hír, mert Hubermann hangversenye mindenütt nagy és különösen megbecsült cselekménye a szezonnak.

Hubermann Bronislawnak nagy a híre, de a művészete még nagyobb. Bónne senki, a legkövetelőbb, a legkritikusabb zeneélvezők sem csalódnak. Varázslatos gyönyörű játékaival halani egy emlékezetes, szinte felejthetetlen élmény, amit minden intelligensül gondolkozó ember igyekszik legalább egyszer megszerezni magának.

A rendezőség a zenepártoló társaság bérleti számára biztosította azt a jogot, hogy helyeiket, ha eziránt vasárnap délelőtt 10 óráig intézkednek, megtarthassák. A jegyek előjegyzését már megkezdték Vidor Maó könyvkereskedésében, (Rikóczi-ut).

TÁVIRATOK.

A néppárt és a kivándorlás.

Budapest, január 20.

(Saját tudósítónktól.) A néppárt a kivándorlási tanácsnak a Pool hajóstársasággal kötendő szerződés megkötése ellen erős támadásra készül. Szemrecsányi György és Rakovszky István holnap interpellációt intéznek a kormányhoz, hogy adjon felvilágosítást ez ügy miként való állásáról.

Véres tüntetés.

Budapest, január 20.

(Saját tudósítónktól.) Strassburgból jelentik, hogy Metzben nagy és véres tüntetés folyik. Egy francia dalárda akart Metzben fellépni, de a hangversenyt Strassburgon át tiltották. Ennek hallatára munkásokból és deákokból álló óriási tömeg megostromolta a polgármestert, hogy a betiltó rendeletet vonják vissza. A polgármester azonban erre semmiképpen nem volt hajlandó, sőt telefon útján azonnal katonai segítséget kért. A kirendelt katonaság szétverte a zavargókat, mely alkalmalomban többen súlyosan megsebesültek. A rendőrség 10 deákot tartóztatott le, akik a »Marseillaise«-t énekelték és Fallierest áttették.

Budapest, január 20.

Berlinből jelentik, hogy a német császár telefonon kért jelentést a tüntetésekről.

Nyomdász-sztrájk Londonban.

London, január 20.

A nyomdász egyesületek képviselői elhatározták, hogy február 4-én sztrájkba lépnek, ha a munkaadók nem engedélyezik a heti 48 órai munkaidőt.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.

§ **Pavatollakkal.** (Esküdtársi tárgyalás.)

Visontai Kálmár, az aradi főgimnázium volt rajztanára, szabad óráiban a festőművészetnek is hódolt. Mint ilyen, jelentős sikereket is ért el és nemcsak Aradon örvendett népszerűségnek, hanem Budapesten is, ahol a Nemzeti Szalon és a Műcsarnok is kiállított tőle képeket. Ennek dacára két aradi újságíró, Kintzig Kopár Ferenc és Bak S. Sándor, megírta lapjában Visontairól, hogy hamisított képeket állít ki, hiresebb képei, mint az »Emese álma«, »Gyónás előtt«, nem tőle valók, hanem azokat más festette, ő csak a saját nevét írta alá. Ezekért az állításokért Visontai Kálmán sajtóper indított a két aradi újságíró ellen, rágalmazás miatt. A nagyvárad esküdtbírósa tegnap tárgyalta az ügyet, Korn Alajos elnöke alatt A kihallgatott tanúk, nagyjából aradi tanárok, a vádlottak javára vallottak, úgy, hogy magánvadászó képviselője, dr. Fráter Pál, ítélet előtt visszavonta a vádat. Vádlottak képviselője dr. Sugár Jenő aradi ügyvéd volt.

§ **Mit követelhet az utazó napidijakért élményes című?** Felperes alperes cég 1907. szept. 1-től 1908. dec. 31-ig terjedő időre 3600 K fizetéssel és 10 K napidijjal utazóul alkalmazta. Nyolc hó eltelté után azonban alperes cég felperes utaztatását beszüntette, s őt iroda és helyi ügynöki tisztség végzésére kívánta alkalmazni, de napidij nélkül. Ezt felperes nem fogadta el, s a céget a hátralevő időre járó fizetésért és napidijért beperelte. A szabadkai törvényszék a fix fizetést feltétlenül megítélte, a napidijak teljes összegét azonban nem. E részben mindenképp azt a kereskedelmi szokást vette alapul, hogy a cég az utazót havonként csak 20-20 napig tartozik utaztatni, s ez alapon az utazási napok számát 180 napra szállította le. Tovább, minthogy felperes alperestől sem a napidij teljes összegében, sem pedig ennek esetleg megtakarított részét, hanem csak azon részét jogosított követelni, amely a saját élelmézésére szükséges az utban és amely kiadást eszerint felperes utaztatás és napidij hiányában egyéb jövedelméből volt kénytelen fedezni és továbbá, minthogy alperes állítása szerint naponként 6 K, ennél fogva e címen felperes követelése a fent megállapított 180 utazási napra kitesz összesen 1080 koronát, vagyis ezen összeget is alperes felperesnek megtéríteni tartozik a napidijból. Ezt az ítéletet a szegedi kir. tábla és 400/1910. sz. alatt a kir. Kuria és jóváhagyta.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 21. A Tiszti Kaszinó táncestélye, varietével, táncal a Kereskedelmi Csarnokban.

Január 29. Iparos bál a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 1. A Tiszti Kaszinó estélye, hangversennyel, táncal a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 5. A Kath. Legényegylet színelőadással és táncal egybekötött házas estélye a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 7. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet társasvacsorája és táncmulatsága a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 8. A Kath. Kör társasvacsorája és háziestélye a Pannóniában.

Február 25. A Tiszti Kaszinó vivó estélye a Kereskedelmi Csarnokban.

KÖZGAZDASÁG.

Pénzügyintézetek közgyűlési naptára.

21. »Belvárosi Takarékpénztár« r. t. közgyűlése d. u. 4 órákor.
21. Általános Takarékpénztár részvénytársaság.
22. Kereskedők és Iparosok Takarékpénztára
25. Nagyvárad Népbank részvénytársaság.
25. A »Biharmegyei Takarékpénztár« részvénytársaság d. u. 3 órákor.
29. A »Központi Takarékpénztár« közgyűlése.
29. A »Nagyvárad Takarékpénztár« részvénytársaság d. e. 10 órákor.
28. Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Termény Hitelbank d. u. 4 órákor.
31. Agrár Takarékpénztár részvénytársaság.
- Február 2-án A »Gazdasági és Iparbank« részvénytársaság d. e. 10 órákor.

A hadapródiskola megrendelése. A m. kir. nagyvárad honvédhadapródiskola megkeresése folytán van szerencsénk az érdekelt nagyvárad kereskedőket és iparosokat figyelmeztetni, hogy a jövőben csak azon esetben tegyenek eleget az ezen intézet részéről eredő megrendeléseknek, ha a megrendelési jegyeket az iskola parancsnoka is aláírta. Továbbá felhívjuk az érdekelt kereskedő és iparos cégek tulajdonosait az iskola parancsnokság azon kérésére, hogy az intézettel szemben kiengedésként kerülő számlákat mindenkor a szállítás illetve munkálat teljesítéstől számított 30 napon belül okvetlenül mutassák be kifizetés céljából, mert ellen esetben a számlák összege nem lesz kifizetve. Nagyvárad, 1911. január hó 18. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula kir. keresk. elnök, dr Sarkadi Lajos, titkár.

A hazai ipar és a jéggyárak. Az elmúlt évben a hazai gépipar tetemes károsodást szenvedett az által, hogy a jéggyári berendezések úgy a hátsóságok mint a magánosok az utolsó pillanatra hagyták s így a hazai jéggyárak nem felelhetvén meg a szükségletnek, a jéggyári berendezések tetemes része külföldi gyárakból szerezettek be. Mivel az idején is igen enyhének mutatkozik, valószínűleg újabb jéggyári berendezésekben tömegesebb megrendelések lesznek. Nehogy a múlt évhez hasonlóan ezúttal is az illetők a külföldi gyárakat legyenek kénytelenek igénybe venni, mindazoknak, akik jéggyárak létesítését tervezik, figyelmeztetjük, hogy a megrendeléseiket haladéktalanul megtegyék, hogy a hazai gyárak a rendeléseket mielőbb megkaphassák és azoknak kellő időben eleget tessenek. Nagyvárad, 1911. január hó 18. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. elnök. Dr Sarkadi Lajos, titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, jan. 20.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	871.—
Oszták hitel	—	—	679.25
4%-os koronajáradék	—	—	92.—
Államvasut	—	—	750.—
Jelzálogbank	—	—	510.—
Leszámitoló bank	—	—	611.—
Hazai Bank	—	—	318.—
Kereskedelmi részv.	—	—	773.50
Rimamurányi	—	—	670.—
Salgótarjáni	—	—	655.—
Közuti vasut	—	—	798.25
Városi villamos	—	—	406.75
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonként.

Buza áprilisra	—	—	11.23
Buza májusra	—	—	11.12
Buza októberre	—	—	10.65
Rozs októberre	—	—	8.04
Zab áprilisra	—	—	8.70
Tengeri májusra	—	—	5.65

Irányzat: Szilárd.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Írta: Hjalmai Knuth.

Fordította: Vörös József. 17

Az utcákat tisztára mosta az eső, komor felhők usztak az égen, napugár nem játszott sehol. Hány óra lehetett? Mint rendesen, most is a városház felé mentem, megnéztem az órát, fél kilenc volt. Hába mentem volna már most a szerkesztőségbe, még tíz órákor, sőt tizenegykor is ráértem; kénytelen voltam tehát addig kószálni, miközben azon törtem a fejem, hogy honnan kerítsek egy kis reggelire valót. Különbem nem félttem, hogy ma is éhesen fogok letekedni; ezek az idők, hála Isten elmúltak. Meghaladott álláspont, rossz álom volt már a múlt; a jövőben csak fölfelé haladhatok.

E közben terhemre esett a zöld ágyterítő, nem mutatkozhattam így, ágyterítővel a karomon, az emberek előtt. Mit gondolnának rólam? Azon tanakodtam, hogy hova tegyem le őrizetbe. Emegek Sembhez — gondoltam — és becsomagoltatom, mindjárt tisztességebb formája lesz a dolognak s bátran cipelhetem aztán Beléptem S-mhez s az egyik segédet felkértem, hogy csomagolja be ezt a takarót.

Először a takarót néztem meg, aztán engem, mintha kicsinyőleg vonogatta a vállát, midőn a takarót nyújtottam.

— Ezer ördög! Vigyázzon hát! — mondtam két értékes üvegváza van becsomagolva; Szmirnába megy a csomag.

Ez erősen hatott. Minden mozdulatnál bocsánatot kért, hogy ő nem is sejtette, hogy ilyen értékes dolgok vannak ebben a takaróban. Mikor aztán becsomagolta, olyan hangon köszöntem meg a szíveségét, mint aki nagyon gyakran küld Szmirnába értékes edényeket; kinyitotta előttem az ajtót és kétszer is meghajolt, midőn kimentem.

A storióron az emberek közé vegyültem s főleg az asszonyok közelében tartózkodtam, kik cserépvirágot árutak. A nagy, piros rózsák, melyeknek levelei véresen és buján ragyogtak a nedves reggeli levegőben, majdnem bűnbé-

sedortak; alig tudtam ellentálni annak a vágy-nak, hogy ellopjak egyet. Megkérdeztem, hogy mi az ára, csak hogy egészen közelökbe tér-közhessem.

Ha majd marad pénzem, okvetlenül veszek belőlük; akár hogy is lesz, de veszek; hisz takarékos életmód mellett jut is, marad is az embernek.

Tíz órákor felmentem a szerkesztőségbe. Egy embernek olló volt a kezében s régi újságok között turkált; a szerkesztő még nem volt ott. Kéziratomat az ollós embernek adtam oda s sejtettem vele, hogy nem mindennapi cikkről van szó, a lelkére kötöm, mielőtt feljön. Később majd visszajövök a válaszáért.

— Jól — mondja az ollós ember s tovább turkál az újságjai közt. Mintha nagyon is köszönősen venné a dolgot; de nem szólak semmit, közömbösen biccentek a fejemmel és megyek.

Csak legelőbb kiderülne! Se szél, se eső, a hölgyek csak biztosság kedvéért nyitották ki az esőernyőjüket. A férfiak gyapotsipkái laposak és bágyadtak. Újra a piacra megyek, a zöldséges kosarakat és a rózsákat nézegetem.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben.

villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Heizer Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös utca 22. sz.

Készít a legjobb minőségű szövetekből reverendát és cimadát.

Egyenruhákat bármilyen fegyvernemhez, átalakításokat méret szerint.

Polgári ruhákat legolcsóbb árban valódi angol szövetből készítek.

Levelezőlapra meghívásra helyben és vidéken mértékvetél vett megjelene.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Heizer Ferenc.

Amit mindenkinek tudnia kell.

1 liter rum 1.50
1 deka tea —.08

Az újvárosi drogeriában a torony alatt.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSÓ-UTCA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
 === készítettnek. ===

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
 politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott :
 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
 a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott :
 1894.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é.
— közönséget, hogy —
Kert-utca 2. szám.

építési irodát
nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bár-
milyen e szakmába vágó
munkákat. ::

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Vegyél!

Vegyén!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáét

Moskovits Antonomiai cipőt
Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
Bémer-tér, Fő-utca sarok.

Uj sütőde.

Hol kapható a legjobb kenyér, a legfinomabb
péksütemény és kalács Nagyváradon?

Deutsch Benjámín

teljesen új, modern berendezésű,
— kitűnő hirtű sütődéjében. —

Deutsch Benjámín az eddig bérelt Rákóczi-
utcai Müller féle sütődét beszüntette. —

Szacsuvay-u. 41. (Telefon 39.)

akkor saját házában nyitotta meg nagyszabású
az egészségügyi követelményeknek megfelelő
sütődéjét, a hol naponta háromszor kaphatók
friss sütemények, tehát kenyér és ünnepi al-
kalmakra kalácsok. Kenyér-sütést elvállal és
pontosan eszközöl.

Fiókküzetek: Rákóczi-ut Közép essy-ház
(Telefon 684.) — Szt. János-utca 4. — Szt
László-tér, Rimanóczy-ház.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható.
Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.
— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

Belépti díj nincs.

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérleje.

Nagyvárad Onkentes Tűzoltó-Egylet
14/1911.

Arverési hirdetmény.

A Nagyvárad Onkentes Tűzoltó-Egylet
múlt év december havában tartott közgyűlésén
elhatározta, hogy az alább részletesen felsorolt
tűzoltó-szereket és szerelvényeket nyilvános ár-
verésen eladja.

Ezen határozat alapján e szerek eladására
a nagyvárad tűzoltó őrtanyán folyó évi
február hó 19-ik napján délelőtt 10 órakor
nyilvános árverést tartok.

Eladásra kerülnek:

1 darab	Walser-féle mozdony fecskendő kikiáltási ára	1000 K
4 >	Janek-féle fecskendő kikiáltási ára	600 K
1 >	Walser-féle nagy, 4 kerekű, tolólétra, kikiáltási ára	180 K
1 >	2 kerekű tolólétra, kikiáltási ára	100 K
2 >	Ulmi-támasztólétra á 60 K	120 K
1 >	Kihuzó 2 águ létra	60 K
1 >	Acetelin reflector lámpa	20 K
1 >	Füst álarc, teljes felszereléssel	60 K
3 >	1 karu támasztólétra á 4 K	12 K
8 >	kis, tartalék kerék á 4 K	32 K
8 >	nagy tartalék kerék á 4 K	32 K

Árverezni lehet szóval a helyszínen, vagy írásbeli ajánlat benyújtásával. Az írásbeli ajánlatok zárt, sértetlen borítékban legkésőbb az árverés megtartása előtt egy órával adandók be alulírott parancsnok kezéhez.

Árverelőik tartoznak a kikiáltási ár 5 százalékát az árverelő küldöttség előtt bánom-pénzül letenni.

A felsorolt tárgyak egyenként fognak árverés alá bocsáttatni, a legtöbbet ígérőnek eladni. Kikiáltási áron alul azonban a tárgyak el nem adtnak. A vételár készpénzben azonnal lefizetendő, községeknek, vagy tűzoltó-egyleteknek a tűzoltó parancsnokság a vételár lefizetésére haladékokat engedélyezhet. Árverési vevő az árverés időpontjától számított, legkésőbb három nap alatt a megvett tárgyakat a tűzoltó őrtanyáról elszállítani köteles. Az árverés alá kerülő tárgyak a tűzoltó őrtanyán megtekinthetők.

Nagyvárad, 1911. évi január hó 11-én.

Lukács Ödön,
főparancsnok.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön céllra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.